

DIGITAALINEN CATALOGUE RAISONNÉ

Uusia näkökulmia taiteilijan tuotannon tutkimiseen

Catalogue raisonné on kattava, kriittinen luettelo taiteilijan koko tuotannosta tai tekniikan mukaan rajatusta kokonaisuudesta. Jo 1700-luvun jälkipuoliskolta lähtien catalogue raisonnés ovat olleet keskeisiä tietolähteitä taidehistoriallisessa tutkimuksessa. 2010-luvulta alkaen yhä useampi luettelo on julkaistu digitaalisessa muodossa verkkoympäristössä. Tässä artikkelissa pohdin sitä, miten digitaalisuus on muuttanut catalogue raisonné -julkaisutyyppejä. Artikkelissa käsittelen jo julkaistujen digitaalisten luetteloiden ominaisuuksia tarkastelemalla julkaisujen keskinäisiä yhtäläisyyksiä ja eroja. Analyysissäni hyödynnän mediatutkija Lev Manovichin teoriaa tietokannasta nykyajan keskeisenä kulttuurisena muotona. Tapaustutkimuksena esittelen Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hankkeen.

Avainsanat: catalogue raisonné, digitaaliset ihmistieteet, tietokannat, teosluettelot, provenienssitutkimus, Akseli Gallen-Kallela

Johdanto

Catalogue raisonnés ovat perinteisiä työkaluja kuvataiteen taidehistoriallisessa tutkimuksessa. Ne ovat keskeisiä tietolähteitä tutkittaessa taiteilijan teosten omistushistoriaa ja aitoutta.¹ 2000-luvun puolivälistä lähtien digitaalisia catalogue raisonné -hankkeita on aloitettu enenevässä määrin, ja viimeisen kymme-

nen vuoden aikana on julkaistu useita digitaalisia luetteloita.² Tässä artikkelissa tutkin sitä, miten digitaalisuus on muuttanut catalogue raisonné -julkaisutyyppiä vertailemalla painettujen ja digitaalisten luetteloiden ominaisuuksia. Analyysin apuna käytän mediatutkija Lev Manovichin teoriaa tietokannan keskeisistä ominaisuuksista ja sen antinarratiivisesta logiikasta.

Tarkastelun kohteina ovat Jan Brueghelin, Paul Cézannen, Paul Gauguinin, Nikolai Astrupin ja Fitz Henry Lanen digitaaliset catalogue raisonnés. Suomalaisena tapausesimerkkinä esittelen Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hankkeen, jossa työskentelen tutkijana. Käsittelen aihetta siis myös omakohtaisten kokemusten kautta. Suomessa on julkaistu vain muutamia catalogue raisonnéita eikä julkaisutyyppillä ole ollut merkittävää roolia suomalaisessa taidehistoriallisessa tutkimuksessa. Tämän artikkelin tavoitteena on lisätä tietoa julkaisutyypeistä. Se keskittyy jo julkaistuihin digitaalisiin luetteluihin sekä Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hankkeeseen. Kerron julkaisutyyppin historiasta ja analysoin tutkimusmahdollisuuksia, joita digitaalinen muoto tarjoaa. Käsittelen myös digitaalisuuden riskejä.

Catalogue raisonné -julkaisut pyrkivät kattavuuteen.³ Luetteloon kootaan taiteilijan koko tuotanto, tietyn ajanjakson aikana tehdyt teokset tai tekniikan mukaan rajattu kokonaisuus, kuten taiteilijan piirustukset, grafikanteokset tai maalaukset. Oleellista on, että catalogue raisonnén sisältö määritellään selkeästi ja luettelosta ilmenee, millaisin perustein teokset on valittu mukaan. Luettelo esittää teosten perustiedot: nimi, mitat, tekniikka, valmistumisajankohda sekä signeeraukseen liittyvä tiedot. Nykyaikaisissa catalogue raisonnéissa kuva on tärkeä osa luettelointitietoja, sikäli kun kuva teoksesta on saatavilla.⁴

Catalogue raisonné -julkaisu kokoaa tiedot teoksien omistushistoriasta, näyttelyhistoriasta ja valikoidusta bibliografiasta. Omistushistoriaan eli proveniensiin sisällytetään kaikki tiedetyt vaiheet teoksen osto- ja myyntitapahtumista, omistajista, myyjistä ja kokoelmista, joihin teos kuuluu tai on kuulunut. Näyttelyiden luetteloon, eli expografiaan kootaan tiedot kaikista näyttelyistä, joissa teos on tiedettävästi ollut esillä. Provenienssin ja expografian lisäksi teostietoihin liittyy bibliografia eli listaus kirjallisuudesta, joka tarjoaa relevanttia tietoa tai kuvia teoksista. Julkaisulle ominaista on myös tietojen järjestäminen analyttisellä ja systemaattisella tavalla. Teokset esitetään yleensä kronologisessa järjestyksessä taiteilijan varhaisesta tuotannosta myöhäistuotantoon, mutta luettelo voidaan järjestää myös temaattisesti.⁵

Suomessa, kuten muissakin Pohjoismaissa, on taidehistorian tieteenalan termistöön vakiintunut ranskankielinen termi *catalogue raisonné*. Tosin tanskan kieleen termi on mukautettu muotoon *raesonnerede katalog*. Ranskankielinen muoto on käytössä myös anglosaksissa maissa, kun taas Saksassa taidehistorian tieteenala käyttää saksankielistä termiä *werkverzeichnis*.⁶ Termin suomenkielinen muoto voisi olla *kriittinen* tai *kattava teosluettelo*. Tieteenalan sisällä pitäisi kenties keskustella siitä, onko termille aiheellista luoda suomenkielinen vastine. Termi *catalogue raisonné* on kuitenkin laajassa kansainvälisessä käytössä, minkä vuoksi termin suomentaminen ei ole välttämättä tarpeellista. Tässä artikkelissa käytän *catalogue raisonné*stä myös termiä *luettelo* liiallisen toiston välttämiseksi.

Taustaa

Catalogue raisonné -julkaisutyyppi kehittyi 1700-luvun jälkipuoliskon ja 1800-luvun alun aikana, jolloin taiteen ja kuriositeettien keräily tuli suosituksi harrastukseksi yläluokkaisissa piireissä.⁷ Lisäksi teosten aitouteen alettiin kiinnittää enemmän huomiota, kun museoiden kokoelmat muuttuivat julkisiksi.⁸ Samalla aihepiirin asiantuntijoita tarvittiin lisää.⁹ Pariisilainen taidekauppiaas Edme-François Gersaint (1694–1750) oli ensimmäinen, joka käytti toistuvasti termiä ”*catalogue raisonné*” vuosina 1736–1748 julkaistuissa huutokauppaluetteloissaan.¹⁰ Gersaintin huutokauppaluettelot edustivat uudenlaista julkaisutyyppiä, jotka eivät listanneet vain myytäviä esineitä, vaan tarjosivat laajemminkin tietoa keräilystä ja kokoelmista, taiteilijoista ja heidän tuotannostaan, taiteen eri koulukunnista ja huutokaupattavista esineistä.¹¹ Tällä oli keskeinen merkitys *catalogue raisonné*n kehitykselle julkaisutyyppinä. Gersaint kirjoitti myös ensimmäisen luettelon, joka keskittyi yhden taiteilijan tuotantoon. Tämä *catalogue raisonné* Rembrandtin etsauksista julkaistiin Gersaintin kuoleman jälkeen vuonna 1751 (Kuva 1).¹² 1700-luvun loppua kohden samankaltaisia teoksia alettiin julkaista myös muiden taiteilijoiden tuotannosta.¹³

*Catalogue raisonné*iden laatiminen on aina pohjautunut merkittävilta osin attribuointitutkimukseen.¹⁴ Taidehistorioitsija Johanna Vakkarin mukaan Suomen taidehistoriassa attribuoinnilla ei ole niin keskeistä asemaa kuin kansainvälisessä tutkimuksessa.¹⁵ Tämä heijastuu osaltaan myös julkaistujen luetteloiden määrään, sillä Suomessa sekä Pohjoismaissa on ylipäätään julkaistu hyvin vähän *catalogue raisonné*ita verrattuna moniin Länsi-Euroopan maihin.¹⁶ Kansainvä-

Kuva 1. *Catalogue raisonné de toutes les pièces qui forment l'œuvre de Rembrandt* -teoksen alkusivut. Kuva: Internet Archive, Getty Research Institute

linen taiteentutkimuksen yhdistys International Foundation for Art Research (IFAR) ylläpitää verkkosivuillaan tietokantaa julkaistuista ja valmisteilla olevista luetteloista. Tietokannan mukaan kesäkuuhun 2023 mennessä yhteensä 686 Ranskassa syntyneen taiteilijan tuotannosta oli tehty yksi tai useampi catalogue raisonné. Esimerkiksi Cézannen tuotantoa on käsitelty yli kymmenessä luettelossa.¹⁷ Tietokanta kertoo myös, että toukokuuhun 2023 mennessä tietokantaan oli koottu 341 digitaalisen luettelon tiedot.

Suomessa on julkaistu muutamia kuvataiteilijoiden tuotantoa kokoavia catalogue raisonnéita. Taidehistorioitsija Bertel Hintze julkaisi vuosina 1942–1944 kolmiosaisen Albert Edelfeltin monografian, jonka viimeinen osa käsittää teosluettelon Edelfeltin tuotannosta.¹⁸ Taidehistorioitsija Sakari Saarikivi julkaisi vuonna 1948 väitöskirjan *Hugo Simberg – elämä ja tuotanto*, jonka liitteenä on taiteilijan teosten luettelo. Saarikiven mukaan teosluettelo ei ole täydellinen,

mutta poisjääneiden teosten määrä ei ole suuri.¹⁹ Taidehistorioitsija Heikki Malmé on täydentänyt Saarikiven kokoamaa Simbergin grafiikan luetteloa, ja hänen teoksessaan *Hugo Simberg* (1989) on kattava luettelo Simbergin grafiikasta. Isaac Wacklinin tuotannosta julkaistiin vuonna 2005 teos *Isaac Wacklin pinxit*, johon Kansallismuseon tutkija Jouni Kuurne kokosi luettelon teoksista. Vuonna 2023 julkaistun, taidehistorioitsija Lotta Nylundin Alexander Lauréusta käsittelevän väitöskirjan liitteenä on niin ikään Lauréuksen tuotannon catalogue raisonné.

Edellisten lisäksi Suomessa on julkaistu monia kattavia teosluetteloita, jotka muistuttavat catalogue raisonné -julkaisua. Niihin ei kuitenkaan ole luetteloitu taiteilijan koko tuotantoa, tai teoksia ei ole rajattu valmistumisajankohdan tai tekniikan perusteella. Usein tällaisista luetteloista puuttuvat myös provenienssitiedot, expografia ja bibliografia. Esimerkkinä voidaan mainita taidehistorioitsija Jaakko Puokan teos *Magnus Enckell – Ihminen ja taiteilija* (1949), johon sisältyy Enckellin teosluettelo.²⁰

Digitaalinen catalogue raisonné

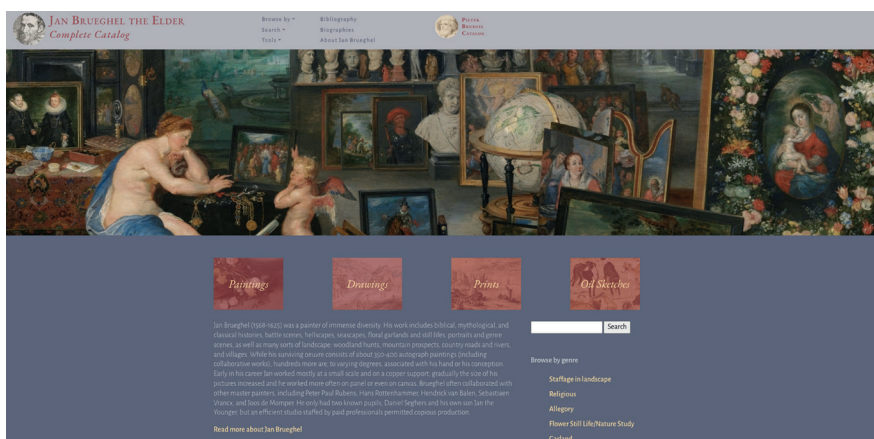
Digitaalisten catalogue raisonnéiden historia alkaa 2000-luvun alusta. Siirtyminen digitaaliseen julkaisumuotoon ei ole kuitenkaan ollut suoraviivaista, sillä digitaalisten metodien käyttöä osana taidehistoriallista tutkimusta on vastustettu vielä 2010-luvulla. Huolta on herättänyt yhtäältä tietojen säilyminen ja päivittäminen verkkoympäristössä. Toisaalta teknologian ei ole katsottu olevan vielä tarpeeksi kehittyntä.²¹ Digitaalisten tietokantojen, kuten JSTOR:in kehittämisen myötä digitaalisuuden tarjoamat mahdollisuudet ovat alkaneet kiinnostaa aiempaa enemmän. Getty-säätiön vuonna 2009 aloittama hanke Online Scholarly Catalogue Initiative (OSCI) vaikutti osaltaan siihen, että digitaalinen luettelo alkoi näyttäytyä potentiaalisena vaihtoehtona painetulle julkaisulle.²² OSCI-hankkeen tavoitteena oli tuoda museoiden kokoelmaluettelot digiaikaan.²³ Taidemarkkinoille myyntiin tulleet väärennökset puolestaan lisäsivät kiinnostusta provenienssitutkimukseen ja catalogue raisonnéisiin.²⁴ Museoiden, kirjastojen ja arkistojen kasvavat digitaaliset verkkoaineistot ovat osaltaan kannustaneet siirtymään digitaaliseen julkaisumuotoon.²⁵

Ensimmäisiä merkittäviä yksittäisen taiteilijan tuotantoa käsitteleviä ja avoimesti saatavia digitaalisia luetteloita olivat Jan Brueghelin (1568–1625) ja Paul Cézannen (1839–1906) catalogue raisonnés, jotka molemmat julkaistiin vuonna

2014. Brueghelin luettelon *Jan Brueghel the Elder Complete Catalog* (Kuva 2) toimittaja on taidehistorioitsija Elizabeth Alice Honig, ja se on koottu MediaWiki-alustalle.²⁶ Luettelo on jaettu neljään osioon: maalauksiin, piirustuksiin, grafiikkaan ja öljyväriluonnoksiin. Teoksia voi hakea tuotannon osa-alueen, aiheen, asiasanojen, sijainnin ja valmistumisajankohdan avulla.²⁷ Luettelossa ei ole expografiaa, mutta vanhan taiteen catalogue raisonnéissa ei useinkaan ole näyttelyhistoriaan liittyviä tietoja, koska yleisölle avoimet museot syntyivät vasta 1700- ja 1800-luvulla.²⁸

Verkkojulkaisun *The Paintings, Watercolors and Drawings of Paul Cezanne* (Kuva 3) toimittajia ovat Walter Feilchenfeldt, David Nash ja Jayne Warman ja alusta on panOpticon-ohjelmistoyhtiön luoma.²⁹ PanOpticon on ensimmäisiä luettelointialustoja, jotka on kehitetty nimenomaan digitaalisten catalogue raisonnéiden kokoamiseen ja julkaisemiseen. Yhtiön verkkosivuston mukaan luettelointialustan avulla on koottu ja julkaistu yhteensä 26 digitaalista luetteloa vuoteen 2023 mennessä. Lisäksi alustaa on hyödynnetty kolmen painetun luettelon julkaisemisessa.³⁰

Cézannen catalogue raisonné on neliosainen sisältäen teos-, kokoelma-, näyttely- ja kirjallisuusluettelon.³¹ Teoksia voi hakea tuotannon osa-alueen, kuva-aiheen, tekniikan, valmistumisajankohdan tai asiasanojen perusteella. Hakuja voi tehdä niin itse teosluetteloon kuin muihinkin luetteloihin. Mukaan on luetteloitu 938 maalausta, 2088 paperipohjaista teosta ja 19 luonnoskirjaa sekä 2310 näyttelyä ja 3660 julkaisua. Useiden teoksien yhteyteen on koottu niihin liittyvää aineistoa, kuten luonnoksia, valokuvia maalauspaikasta ja historiallisia valokuvia.³²

Kuva 2. Kuvakaappaus Janbrueghel.netin aloitussivusta. Kuva: Elizabeth Honig. *Jan Brueghel the Elder Complete Catalog*. <http://janbrueghel.net/> (Otettu 16.1.2024).

The Paintings, Watercolors and Drawings of Paul Cezanne
 An Online Catalogue Raisonné under the Direction of Société Paul Cezanne (Formerly directed by Walter Feilchenfeldt, Jayne Warman and David Nash)

ABOUT ▾ CATALOGUE ▾ COLLECTIONS ▾ EXHIBITIONS LITERATURE RESOURCES ▾ SEARCH

ALL WORKS · PAINTINGS · WATERCOLORS & DRAWINGS · SKETCHBOOKS

Catalogue ? about browsing the catalogue

Filters & Keywords Search

Sort entries by: ▾ FWN no. | date | height | width View 1 work ▾

<< first < previous ... 10 11 12 13 14 15 16 17 18 ... next > last >>

results 781 to 840 of 3071

Pot de primevères et fruits, 1888-90
(812)

La Table de cuisine, also known as
Nature morte au panier, 1888-90 (813)

Nature morte, 1888-90 (814)

Bouilloire et fruits, 1888-90 (815)

Fruits et feuillages, c.1890 (?) (816-7A)

Le Rideau, 1888-90 (817)

Kuva 3. Kuvakaappaus Cézannen catalogue raisonnén teosluettelo-osioista. Kuva: Paul Cezannen Feilchenfeldt, Walter, Jayne Warman, and David Nash. "Catalogue." In *The Paintings, Watercolors and Drawings of Paul Cezanne: An Online Catalogue Raisonné*. <https://www.cezannecatalogue.com/catalogue/> (Otetty 16.1.2024).

Brueghelin ja Cézannen luettelot ovat ensimmäisiä kattavia yksittäisten tunnettujen taiteilijoiden digitaalisia luetteloita, jotka tulivat suuren yleisön saataville. Ne vaikuttivat siihen, että 2010-luvun puolivälin jälkeen aloitettiin monia uusia digitaalisia luettelointihankkeita, joihin Akseli Gallen-Kallelan luettelointihankekin lukeutuu. Erityisesti Cézannen verkkojulkaisu on toiminut sille esikuvana.

Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke

Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke on lajissaan ensimmäinen Suomessa ja ensimmäisten joukossa Pohjoismaissa. Hankkeen tuottamasta julkaisusta tulee kaikille avoin ja maksuton. Tutkimuksen runkona toimii taiteilijan pojantytären Aivi Gallen-Kallela-Sirénin yli 40 vuoden aikana kokoama teoskortisto taiteilijan tuotannosta. Projekti alkoi teoskortiston digitoimisella lokakuussa 2018. Samana vuonna alettiin suunnitella katto-organisaatiota, joka hallinnoisi hanketta tulevaisuudessa. Nordic Art Intelligence -säätiö aloitti toimintansa virallisesti elokuussa 2021, minkä jälkeen luettelointihanke siirtyi säätiön koordinoimaksi ja hallinnoimaksi. Säätiön tarkoituksena on parantaa pohjoismaisten taiteilijoiden tuotannon tunnettuutta ja saavutettavuutta tutkimuksen sekä digitaalisten julkaisujen avulla.³³

Gallen-Kallelan luettelon osat ovat taideteosten luettelo, expografia ja bibliografia. Jokaisella teoksella on verkkojulkaisussa oma sivunsa (Kuva 4), jonne on koottu maalauksen perustiedot, kuva teoksesta, mahdollisimman kattava proveniensi, expografia ja bibliografia. Maalauksiksi on luokiteltu teokset, joiden sidosaineena on öljy ja jotka on maalattu kankaalle. Lisäksi öljymaalaukset paperille, öljypastellit kankaalle ja tempera kankaalle on luokiteltu maalauksiksi. Öljymaalaukset paperille on tyypillisesti kiinnitetty taustapahviin tai paneeliin.

Säätiön hallitus on keskustellut siitä, millaisin perustein maalaukset sisällytetään luetteloon, mutta toimintatavat ovat vielä muotoutumassa. Gallen-Kallela-Sirénin teoskortiston digitoimisen jälkeen tutkimus on keskittynyt maalauksiin, jotka kuuluvat julkisiin kokoelmiin. Näiden teosten attribuointi noudattaa maalausta hallinnoivan toimijan luokitteluja.

Hankkeen keskeisiä lähteitä ovat näyttelyjulkaisut, joista erityisen tärkeitä ovat Gallen-Kallelan muistonäyttelyn luettelo vuodelta 1935 sekä Ateneumin (Valtion taidemuseon) vuonna 1996 järjestämän Akseli Gallen-Kallela -näyttelyn julkaisu. Valtion taidemuseon julkaisuun on koottu kattava teosluettelo, teoskohtaiset expografiset tiedot ja bibliografia. Näyttelyjulkaisua ei voi kuitenkaan pitää catalogue raisonnéna, sillä luettelon teokset eivät muodosta selkeästi rajattua kokonaisuutta.

Hanketta edisti suuresti, että taiteilijan expografian ja bibliografian tiedot oli mahdollista siirtää catalogue raisonnéhen Suomalaisen kuvataiteen bibliografiasta, joka on Kansalliskallerian kirjaston ylläpitämä palvelu. Tutkimus on silti edellyttänyt paljon arkistotyötä. Olen muun muassa käynyt läpi Serlachius Museoiden ja Ateneumin taidemuseon inventaariokansiot, taidekauppiaiden arkis-

Artwork details

Title
Boy with a Crow (Poika ja varis)
aka Goose with Vöökki

Creation date
1884

Medium
Oil on canvas

Dimensions
64 x 72 cm
(33 7/8 x 28 3/8 inches)

Signatures, inscriptions & markings
Neither signed nor dated

Provenience

Artist deputation, acquired from the artist (May 31, 1911)

Ateneum Art Museum (1911)
Finnish National Gallery / Ateneum Art Museum, Ateneum's Collections, Helsinki, Finland

Exhibition

Vyborg, Finland, Akseli Gallen-Kallela, Akseli Gallen-Kallelan näyttely 1907, October 1907, no. 46 (as "Poika varesineen")

Turku, Finland, Turun taidemuseo, Ase Gallen-Kallela's Ustallning / Akseli Gallen-Kallelan Näyttely, November 1907, no. 57 (as "Poika varesineen")

Kuva 4. Kuvakaappaus Akseli Gallen-Kallelan luettelon teossivusta, Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke (tulossa). Kuva: Irene Riihimäki (Otettu 16.1.2024).

toja, huutokauppaluettelaita, Ateneumin tieteellistä kortistoa ja Kansalliskokoelman pienpainatekokoelmaa. Perinteisen arkistotutkimuksen lisäksi erilaiset hakupalvelut ja sivustot, kuten Finna, Europeana, Digi.kansalliskirjasto.fi, Taide.art ja Kansalliskokoelman verkkohaku, ovat tärkeitä lähteitä. Julkaisuun on linkitetty saatavilla ollutta digitoitua materiaalia, kuten esimerkiksi Kansalliskirjaston aineistoja, Suomen Taideyhdistyksen pöytäkirjoja ja taiteilijan kirjeenvaihtoa. Lisäksi useat suomalaiset organisaatiot ovat vastanneet hankkeen lähettämiin tietopyyntöihin koskien Gallen-Kallelan teoksia. Tietojen kerääminen jatkuu edelleen; tällä hetkellä tutkin Galerie Hörhammerin arkiston aineistoja.

Catalogue raisonnén luettelointialustaksi valittiin digitaalisten luetteloiden kokoamiseen ja julkaisuun soveltuva Navigating.art, jonka Navigating.art-ohjelmistoyhtiö on kehittänyt Hasso Plattner Institutin tuella.³⁴ Alustan visuaalinen suunnittelu on hyvälaatuista, selkeää ja nykyaikaista. Erityisen hyödyllinen ominaisuus tutkimuksen ja luettelon kokoamisen kannalta on se, että alustaan on integroitu Getty-säätiön sanasto-ohjelman thesauruksia.³⁵ Esimerkiksi teosten provenienssin kokoamisessa on mahdollista hyödyntää luetteloon liitettyjä valmiita sanastoja, mikä mahdollistaa omistushistorian yhdenmukaisen ja selkeän esittämisen. Valmis sanasto on myös nopeuttanut omistushistorian kokoamista ja vähentänyt editoinnin tarvetta.

Navigating.art -luettelointialustalla maalauksille, näyttelyille ja julkaisuille annetaan yksilöllinen muuttumaton tunniste (*unique identifier*). Tämän lisäksi teosten omistushistoriaan liittyvillä toimijoilla, kuten museoilla ja taidekauppiaille – ja taiteilijalla itsellään – on omat tunnisteensa. Näin luettelon tietoja on helppo hallinnoida ja pitää yhdenmukaisina.

Navigating.art-alustalla tehtyjä luetteloita on jo julkaistu muualla. Wildenstein Plattner Insituten (WPI) ensimmäinen yleisölle avautunut digitaalinen julkaisu oli Paul Gauguinin maalausten luettelo *Gauguin: Catalogue Raisonné of the Paintings 1891–1903*, joka avattiin yleisölle keväällä 2021.³⁶ WPI on ollut merkittävin ja tunnetuin catalogue raisonnéiden julkaisija jo 1900-luvun puolivälistä lähtien (Kuva 5). Nykyisin säätiö julkaisee ja tuottaa digitaalisia catalogue raisonnéita sekä digitoi arkistoaineistojaan mahdollisimman kattavasti.³⁷ Kehitys kuvastaa hyvin sitä, kuinka digitaalisuus on vaikuttanut tapaan koota ja julkaista catalogue raisonnéita.

Riittävän rahoituksen uupussa on mahdollista, että Gallen-Kallelan luettelosta ei tule aivan yhtä kattavaa kuin muut tässä artikkelissa mainitut luettelot. Catalogue raisonnén valmistuminen voi helposti viedä 5–10 vuotta, mutta

Kuva 5. Aukeama Daniel Wildensteinin teoksesta *Monet: Catalogue raisonné - Werkverzeichnis, Volume IV: Nos. 1596–1983 et les Grandes Décorations*. Monet'in neliosainen luettelo julkaistiin vuonna 1996. Wildenstein-instituutin verkkosivuille on koottu pdf-muotoisia painettuja catalogue raisonnéita. Kuva: Internet Archive, The Wildenstein Plattner Institute, Inc.

projektin lopullinen kesto riippuu työryhmän ja taiteilijan tuotannon laajuudesta. Taidehistorioitsija Caroline Gabrielli on todennut, että hyvä työryhmän koko catalogue raisonné -hankkeelle olisi kahdeksan henkeä.³⁸ Artikkelin kirjoittaja on toistaiseksi ainoa Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hankkeeseen palkattu tutkija, ja tähän asti hanketta ovat rahoittaneet yksityiset lahjoittajat.

Toinen merkittävä ero verrattuna muihin artikkelissa mainittuihin luetteloihin on, että yleensä digitaalinen perustuu painettuun luetteloon tai luetteloihin. Esimerkiksi Cézannen digitaalisen luettelon lähtökohdan muodosti neljä taiteilijan tuotantoa käsittelevää painettua catalogue raisonnéa.³⁹ Luetteloiden kokoamisen ja tutkimuksen myötä monien Cézannen teosten proveniensi tunnetaan yksityiskohtaisesti. Myös Gauguinin verkkojulkaisun perustana on Daniel Wildensteinin kokoaman Gauguinin catalogue raisonnén kaksi ensimmäistä osaa.⁴⁰

Suomalaisten taiteilijoiden teoksista on vaikeaa, jopa mahdotonta koota yhtä kattavaa ja yksityiskohtaista catalogue raisonnéa kuin esimerkiksi Cézannen tai Gauguinin tuotannosta. Suomessa ei ole dokumentoitu tarkasti teosten omistajia tai sitä, missä näyttelyissä teokset ovat olleet esillä. Paljon tietoa on siis jo kadonnut. Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke ei ehkä lopulta pystykään julkaisemaan kattavaa luetteloa, vaan julkaisusta tulee esimerkiksi Gallen-Kallelan maalausten tietokanta.

Digitaaliset työkalut

Digitaalisen muodon myötä luetteloihin voi liittää monenlaisia sisältöjä, mutta myös digitaalisia työkaluja sekä interaktiivisia toimintoja. Yhdysvaltalaisen taiteilijan Fitz Henry Lanen (1804–1865) catalogue raisonné on osa Fitz Henry Lane Online -verkkosivustoa, jonka ylläpitäjä on Cape Ann Museum.⁴¹ Luettelo sisältää digitoidun arkistoaineiston lisäksi myös esseitä, videoituja luentoja ja opetusmateriaaleja. Luetteloon liittyy verkkosovellus, Image Comparison Tool, joka tarjoaa lisätietoja teosten aiheista ja yksityiskohdista. Työkalun avulla käyttäjät voivat vertailla teosten kuvia ja muuttaa esimerkiksi kokoa ja kontrastia. Tekijöiden mukaan työkalu on erityisen hyödyllinen vertailtaessa esimerkiksi taiteilijan valmiita teoksia ja luonnoksia tai infrapunakuvia keskenään.⁴²

Jan Brueghelin luetteloon kuuluu myös edellä kuvatun kaltaisia digitaalisia työkaluja. Image Investigation Tool (ITT) -työkalun avulla rekisteröityneet käyttäjät voivat koota ja tutkia teoksia luomassaan kirjastossa. Teoksista on

tällöin mahdollista löytää yksityiskohtia, joita ei havaitse paljaalla silmällä.⁴³ ITT voi rajata kuvasta halutun alueen, säätää sen kontrastia ja esimerkiksi vertailla eri teosten yksityiskohtia keskenään.⁴⁴ Scale Gallery -sovellus auttaa puolestaan kehystettyjen taideteosten suhteellisen koon hahmottamisessa vertaamalla sitä ihmisen mittasuhteisiin.⁴⁵ Lisäksi alustalle rekisteröityneet käyttäjät voivat osallistua taideteoksista käytäviin keskusteluihin sekä jakaa teoksia tai taiteilijaa koskevia tietoja ja materiaaleja. Janbrueghel.net on siten esimerkki siitä, miten luetteloa voi rikastaa ja täydentää joukkoistamisen tuella.⁴⁶ Verkkojulkaisu antaa samalla uudenlaisen näkökulman siihen, kuka voi osallistua keskusteluun teosten aitoudesta ja provenienssista. Luettelon toimittaja Honig toteaa, että digitaalinen catalogue raisonné voi tuoda taidehistorioitsijoiden piirissä usein vanhanaikaiseksi katsotun konossöörisen tutkimuksen nykyaikaan.⁴⁷

Useita digitaalisia catalogue raisonné -hankkeita yhdistää se, että julkaisujen kohderyhmäksi on määritelty suuri yleisö eikä vain alan asiantuntijat.⁴⁸ Suuren sivu- ja kuvamäärän vuoksi luettelon painaminen kirjaksi on kallista, mistä syystä painetut julkaisut maksavat useita satoja tai jopa tuhansia euroja.⁴⁹ Jos catalogue raisonnén tarkoitus on lisätä taiteilijan tuotannon tunnettuutta ja saavutettavuutta, eivät kalliit hinnat edistä tätä päämäärää.⁵⁰ Digitaaliset luettelot ovat tyypillisesti maksuttomia ja kaikkien saatavilla verkossa. Vielä ei ole kuitenkaan tehty tutkimusta siitä, kuinka laajalti digitaaliset luettelot ovat onnistuneet tavoittamaan kiinnostuneita.

Kaikki yksittäisen taiteilijan elämää ja tuotantoa käsittelevät tietokannat tai verkkosivustot eivät ole digitaalisia catalogue raisonnéita. Niistä voi puuttua esimerkiksi näyttely- ja kirjallisuusluettelot tai ne eivät esitä selkeästi rajattua kokonaisuutta taiteilijan tuotannosta. Monet tiettyä taiteilijaa kuvaavat tietokannat ja verkkosivustot kuitenkin muistuttavat paljon digitaalista catalogue raisonnéa, kuten esimerkiksi *Essential Vermeer Interactive Catalogue* ja *The Rembrandt Database*. Molemmat tietokannat sisältävät samoja tietoja kuin catalogue raisonné: kattavat teosluettelot, teoskuvat ja teosten perustiedot, provenienssin, expografian ja bibliografista tietoa. Näiden lisäksi Vermeerin ja Rembrandtin tietokannoista löytyy esimerkiksi videoituja luentoja, haastatteluita, esseitä, teknisen tutkimuksen materiaaleja, laajasti tietoa taiteilijoiden elinajan kulttuurista ja niin edelleen.

Vastaavanlaisena suomalaisena esimerkkinä mainittakoon Svenska Litteratursällskapetin ylläpitämä *Albert Edelfeltin kirjeet* -verkkojulkaisu, joka sisältää 1310 digitoitua kirjettä. Sivustolla on Bertel Hintzen kokoama taiteilijan tuotannon teoslista kommentoituna versiona sekä teoskuvia Kansallisgallerian

kokoelmista. Teoskohtaisille sivuille on perustietojen lisäksi koottu tietoa esimerkiksi siitä, mitä Hintze on kirjoittanut teoksesta, missä kirjeissä teos mainitaan sekä teoksen luonnoksia tai saman aihepiirin muita teoksia.⁵¹

Edelfeltin, Vermeerin ja Rembrandtin tietokannat eroavat digitaalisesta catalogue raisonnésta vain vähän. Tosin Edelfeltin verkkojulkaisu eroaa kaikkein eniten, sillä se muistuttaa enemmän digitoitua kuin digitaalista luetteloa. Hintzen vuoden 1944 teosluettelon tietoja olisi myös täydennettävä ja päivitettävä. Vermeerin ja Rembrandtin tietokannoissa materiaalia on monipuolisemmin kuin missään vielä julkaistussa digitaalisessa catalogue raisonnéssa. Samasta syystä *Fitz Henry Lane Online* -sivusto alkaa muistuttaa Vermeerin ja Rembrandtin tietokantoja, mutta tiedot on järjestelty erilaisin periaattein. Lanen verkkosivun sisällöt on luokiteltu catalogue raisonné -julkaisuille tyypillisellä tavalla, eli teosten, näyttelyiden ja kirjallisuuden luetteloihin. Rembrandtin ja Vermeerin tietokannat eivät noudata tätä rakennetta, vaikka sisältävätkin samoja tietoja. On mahdollista, että digitaaliset catalogue raisonnét muuttuvat tulevaisuudessa Essential Vermeer Interactive Cataloguen ja The Rembrandt Databasen kaltaisiksi interaktiivisiksi verkkosivustoiksi.

Digitaalisen ja painetun catalogue raisonnén eroavaisuudet

Digitaaliset catalogue raisonnét muistuttavat edelleen sisällöltään painettua luetteloa. Onko digitaalisuus tuonut digitaalisten työkalujen lisäksi muita uusia piirteitä catalogue raisonnéihin? Yksi tärkeimmistä tietokantoja käsitelleistä teoreetikoista, Lev Manovich katsoo, että uuden median kulttuurin tuotteet edustavat siirtymää narratiivisesta rakenteesta tietokannan logiikkaan. Manovichin viittaa termillä ”uusi media” (*new media*) digitaaliseen mediaan.⁵² Kirjat ja elokuvat noudattavat lineaarista logiikkaa, tapahtumilla on alku ja loppu, syy- ja seuraussuhteet sekä selkeä tekijä, eli niillä on narratiivinen rakenne. Tietokanta noudattaa puolestaan antinarratiivista logiikkaa, sillä se on järjestetty hajautetusti ja moduulimaisesti.⁵³ Painettujen ja digitaalisten luetteloiden eroja voi lähestyä Manovichin teorian näkökulmasta: painetuilla luetteloilla on narratiivinen rakenne, sen sijaan digitaaliset luettelot noudattavat tietokannoille tyypillistä antinarratiivista logiikkaa.

Selvä ero digitaalisen ja painetun luettelon välillä on se, että painetussa luettelossa taiteilijan biografia on yleensä keskeinen osa julkaisua. Digitaalisissa julkaisuissa biografiaa ei useinkaan ole tai se on hyvin tiivistetty. Verkkojulkai-

sujuen keskiössä on sen sijaan teosten luettelo. Digitaalinen muoto mahdollistaa painettua luetteloa huomattavasti kattavammat kirjallisuuden ja näyttelyiden luettelot, jolloin niillä on suurempi painoarvo digitaalisissa julkaisuissa.

Jotkut verkkojulkaisut sisältävät kuitenkin biografisen aikajanan tai esseitä, jotka tarkastelevat taiteilijan tuotantoa tietystä näkökulmasta. Esimerkiksi Gauguinin digitaalisessa catalogue raisonnéssa ei ole taiteilijan biografiaa, mutta sen sijaan luettelon yhteydessä on julkaistu taidehistorioitsijoiden Richard R. Brettellin ja Elpida Vouitsisin neljä esseetä, jotka käsittelevät taiteilijan elämää ja tuotantoa vuosien 1891–1903 välisenä aikana.⁵⁴ Esseet on linkitetty luettelon teoksiin ja WPI:n digitoituihin aineistoihin.

Norjalaisen taiteilijan Nikolai Astrupin (1880–1928) digitaaliseen catalogue raisonnéhen on liitetty biografinen aikajana (Kuva 6). *Nikolai Astrup Online Catalogue Raisonné*⁵⁵ on KODE Kunstmuseer og komponisthjem -taidemuseon alaisen Nikolai Astrupin tutkimuskeskuksen (Nikolai Astrup forskings-senter) hanke. Astrupin verkkojulkaisun aikajana esittää taiteilijan elämän viisi

Kuva 6. Kuvakaappaus Nikolai Astrupin catalogue raisonnén aikajanasta. Haugsbø, Tove: *Nikolai Astrup Online Catalogue Raisonné*. Oslo/Bergen: Sparebankstiftelsen DNB og KODE Kunstmuseer og komponisthjem 2020–2022. <https://nikolai-astrup.no/en> (Otettu 16.1.2024).

eri vaihetta, historiallisia valokuvia, digitoituja kirjeitä, kuvia taiteilijan teoksista sekä tietoisuuksia. Taiteilijan elämänvaiheiden rinnalla on mahdollista seurata, mitä taiteenhistoriassa tapahtui samaan aikaan. Aikajana tarjoaa valtavan määrän tietoa hyvin visuaalisella tavalla.⁵⁶

Manovichin analyysin mukaan tietokantamuodon rinnalle on vuosien 2004–2012 aikana kehittynyt uusi uuden media-ajan ilmiö, jonka hän on nimenyt ”datavirraksi” (*data stream*).⁵⁷ Käsite liittyy sosiaaliseen mediaan, kuten esimerkiksi Facebookiin ja Instagramiin, missä käyttäjä selaa tapahtumien loputtonta virtaa. Astrupin luettelon aikajana muistuttaa sosiaalisen median syötettä, sillä sitä voi selata eteen- ja taaksepäin. Sekä tietokantamuoto että sosiaalisen median palvelut ovat siis vaikuttaneet digitaalisiin luetteloihin.

Digitaalisen ja painetun luettelon käyttökokemukset eroavat toisistaan merkittävästi. Painetut catalogue raisonnés ovat usein monisatasivuisia. Esimerkiksi vuonna 2022 julkaistun Hilma af Klintin seitsenosainen catalogue raisonné sisältää yhteensä 1596 sivua. Narratiivia luetaan lineaarisesti, kun taas tietokanta suorittaa valittuja toimenpiteitä halutussa järjestyksessä. Tiedonhaku monisatasivuisesta kirjasta on sekin erilaista kuin digitaalisen julkaisun hakutoimintojen hyödyntäminen. Tietokannan käyttäjä on aktiivinen toimija, joka käyttää luetteloa omien tarpeidensa mukaisella tavalla.

Mediatutkijat Mauri Ylä-Kotola ja Mehdi Arai ovat analysoineet verkkoympäristössä liikkumista kuljesijametaforan ja sosiologi Zygmunt Baumanin ajattelun avulla. He vertaavat tietoverkossa liikkumista flaneeraukseen, jota leimaavat episodimaiset kohtaamiset, anonyymius, roolien tai keinopersonallisuuden omaksuminen sekä kuljeskelu vaihtuvissa dataympäristöissä. Digitaalisen luettelon käyttäjä voi navigoida tai vaellella luettelon verkkoympäristössä omavalintaisia polkuja pitkin ilman, että mielessä olisi tiettyä päämäärää – hän voi flaneeraten tarkastella taiteilijan tuotantoa.⁵⁸

Lev Manovichin mukaan tietokannat eivät koskaan valmistu, koska ne voivat aina kasvaa suuremmiksi ja niihin voi liittää loputtomasti uusia elementtejä.⁵⁹ Digitaalisuus mahdollistaa verkkojulkaisun tietojen päivittämisen sitä mukaa, kun uutta tietoa on saatavilla. Tämä ominaisuus on digitaalisille catalogue raisonnéille keskeinen, sillä taideteosten elämä saa aina uusia vaiheita: omistajat vaihtuvat, tulee uusia näyttelyitä, julkaisuja ja tutkimustuloksia. Samalla luetteloiden muoto ja sisältö saattaa muuttua suuresti. Navigating.artin digitaalisten ihmistieteiden asiantuntija Lisa Weißin mukaan tulevaisuudessa digitaalisten luetteloiden tietoa todennäköisesti yhdistellään ja vertaillaan.⁶⁰

Digitaalisten ihmistieteiden tutkimuksen pioneeri, taidehistorioitsija Johanna Drucker on kyseenalaistanut väitteen siitä, että tietokannan logiikka ja narratiivi olisivat täysin vastakohtaisia analogisille vastineilleen.⁶¹ Hänen mukaansa tietokannatkin tarvitsevat usein jonkinlaisen narratiivisen kehyksen, joka tekee tiedoista helpommin ymmärrettäviä. Digitaalisissa luetteloissa on myös hyvin selkeitä narratiivisia elementtejä. Esimerkiksi Gauguinin luettelossa esseet tarjoavat käyttäjälle mahdollisuuden tarkastella tietoja narratiivin avulla, vaikka ovatkin vain yksittäisiä osioita luettelossa.

Digitaalisissa luetteloissa on tekstiosioden lisäksi muitakin piirteitä, jotka noudattavat narratiivista ja lineaarista logiikkaa. Yksi catalogue raisonnén keskeisimmistä ominaisuuksista on ristiriidassa Manovichin esittämän tietokannan antinarratiivisen logiikan kanssa: se miten luettelon tiedot on järjestetty. Manovichin mukaan tietokannan rakenteeseen ei kuulu kronologisuus tai ylipäätään kehitys. Tietokannan kokoelmien tiedot kasvavat, mutta tietokantaan ei muodostu tarinaa, jolla on alku ja loppu.⁶² Digitaalisen luettelon alkupisteen voi kuitenkin asettaa taiteilijan varhaisimpaan teokseen, kun taas taiteilijan viimeinen teos antaa luettelolle loppupisteen. Käyttäjän käydessä luettelon teokset lävitse ensimmäisestä viimeiseen, voi hän ikään kuin seurata kronologista narratiivia taiteilijan tuotannosta. Verkojulkaisuissa taiteilijan elämä ja tuotanto toimivat luettelon kehyksinä, vaikka luettelo ei sisältäisikään taiteilijan biografiaa. Verkojulkaisun tiedot voi tosin järjestellä hakutoimintojen avulla muuhunkin järjestykseen.

Drucker huomauttaa, että tietokannan tiedot ryhmittyvät joka tapauksessa luettelointijärjestelmän mukaisesti ja näkyvät käyttäjälle käyttöliittymän järjestämällä tavalla. Tietokannaksi kootun kokoelman narratiivi syntyy, kun käyttöliittymä tekee päätöksiä tietojen esittämistavasta ja -järjestyksestä. Lisäksi vain osa tiedoista on esillä kaikille käyttäjille, osan jäädessä piiloon.⁶³ Janbrughel.netin, Cézannen, Gauguinin, Lanen ja Astrupin luetteloiden keskinäinen vertailu havainnollistaa, kuinka erilaisia esityksiä samantyyppisestä lähdemateriaalista on mahdollista koostaa.

Tietokannan tiedot eivät nekään ole neutraaleja tai annettuja, vaan rakennettuja.⁶⁴ Esimerkiksi Akseli Gallen-Kallelan luettelon perusta on Aivi Gallen-Kallelan-Sirénin teoskortisto, jonka olen digitoinut. Jo itse digitoimisprosessiin kuului valitsemista ja tulkintaa. Drucker on korostanut The Walt Whitman Archiven johtaja Ed Folsomin näkemykseen yhtyen, että tietokannat tuovat arkistojen, museoiden ja kirjastojen aineistoja aiempaa paremmin käyttäjien ulot-

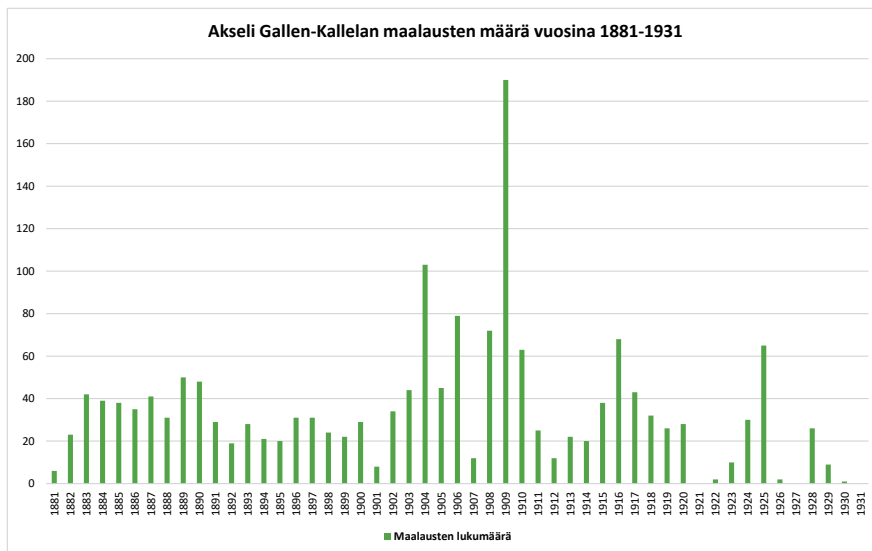
tuville.⁶⁵ Moniin digitaalisiin luetteloihin onkin liitetty digitaalisia arkistoja, tai luettelot on liitetty osaksi museon verkkosivuja. Näin ne tuovat myös museoiden kokoelmat saavutettavammiksi. Catalogue raisonné muodostaa tällöin kehyksen tai narratiivin, jonka avulla digitoituja kokoelmia tarkastellaan.

Catalogue raisonné ja tilastollinen tutkimus

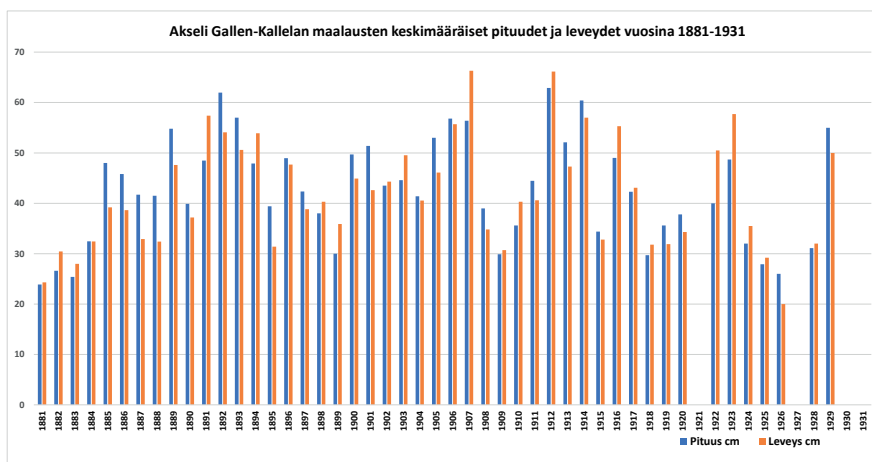
Digitaalinen catalogue raisonné tarjoaa aineistoa myös määrälliselle tutkimukselle, mitä mahdollisuutta avaan muutamien konkreettisten esimerkkien avulla. Oxfordin yliopiston järjestämässä seminaarisarjassa *New Directions in Digital Visual Studies: (en)coding Heritage Seminar Series* apulaisprofessori Allison Leigh Louisiana at Lafayette -yliopistosta piti esitelmän *Using Digital Art History to Reassess to Catalogue Raisonné: The Case of Edouard Manet* toukokuussa 2021. Leigh analysoi Manet'n tuotannon muutoksia taiteilijan catalogue raisonnén tietojen avulla keskittyen erityisesti taiteilijan uran viimeisiin vuosiin. Tavoitteena oli tarkastella taidehistorioitsijoiden piirissä elänyttä käsitystä, jonka mukaan uran loppuvaiheessa luodut maalaukset ovat heikkotasoisempia ja kooltaan pienempiä, koska Manet kärsi syfiliksestä johtuvista vaivoista.⁶⁶

Leigh kokosi luettelosta maalausten perustiedot tilastoksi ja loi sen perusteella diagrammin, joka kuvaa teosten koon vaihtelua taiteilijan uran (1856–1883) aikana. Diagrammi osoittaa, että teosten koko ei muuttunut merkittävästi Manet'n uran loppuvuosina. Tilaston valossa Manet'n tuotteliaisuuskaan ei vähentynyt, vaan taiteilija oli tuotteliaampi kuin koskaan aiemmin.⁶⁷ Taiteilijan tuotannon muutoksiin voi toki vaikuttaa moni muukin asia kuin vain taiteilijan terveydentila, kuten esimerkiksi taloudellinen tilanne, tilaustöiden määrä ja laatu, materiaalien saataavuus ja henkilökohtaisen elämän tapahtumat. Tiedot maalausten vuosittaisista lukumääristä ja keskimääräisistä mitoista ovat joka tapauksessa kiinnostavia.

Leighillä ei ollut käytössään digitaalista, koneluettavaa lähdeaineistoa, mutta Akseli Gallen-Kallelan luettelon tietoja on mahdollista analysoida ja visualisoida vaivattomammin. Navigating.art-luettelointialustalta saa tuotua tiedot maalausten mitoista ja ajoituksesta CSV-muotoisena raporttina. Olen luonut tietojen perusteella kaksi diagrammia, joista toinen kuvaa maalausten vuosittaista määrää (Taulukko 1) ja toinen teosten vuosittaista keskimääräistä kokoa (Taulukko 2). Tiedot kattavat koko Gallen-Kallelan 50-vuotisen uran, ensimmäisestä öljyvärimaalauksesta vuonna 1881 taiteilijan kuolemaan vuonna 1931.

Taulukko 1. Akseli Gallen-Kallelan maalausten määrä vuosina 1881–1931, yhteensä 1716 maalausta. Lukumäärä perustuu alustaviin luettelointitietoihin kesäkuulta 2023. Luettelon tiedot eivät ole vielä kaikenkattavia, ja tutkimuksen edetessä tiedot tulevat todennäköisesti muuttumaan. Kuva: Irene Riihimäki.

Taulukko 2. Akseli Gallen-Kallelan 1573 maalausten keskimääräiset pituudet ja leveydet vuosina 1881–1931. Kuva: Irene Riihimäki.

Luettelon tämänhetkisten tietojen perusteella Gallen-Kallela maalasi vuodessa keskimäärin 35 maalausta. Isokokoisten teosten maalaaminen vie usein enemmän aikaa kuin pienikokoisten, joten myös teosten keskimääräisiä mittoja kuvaava diagrammi kertoo tuotteliaisuudesta. Luetteloitujen maalausten keskimääräinen

pituus on 41,3 cm ja leveys 40,3 cm. Gallen-Kallelan luettelo on kuitenkin vielä keskeneräinen ja nyt saatavilla olevat tiedot puutteellisia. Maalausten määrää kuvaavasta diagrammista puuttuvat esimerkiksi teokset, joiden ajoitus on epäselvä. Oma tutkimukseni on toistaiseksi keskittynyt museokokoelmiin kuuluviin maalauksiin, joten osasta teoksia on saatavilla vain alustavat luettelointitiedot.

Elias Djupsjö on käsitellyt taidehistorian pro gradu -tutkielmaansa Gallen-Kallelan grafiikan teosten vastaanottoa 1800-luvun ja 1900-luvun vaihteessa. Tutkielmaan sisältyy Gallen-Kallelan grafiikan teosten vuosittaista lukumäärää kuvaava diagrammi, jonka perusteella grafiikan tuotanto oli määrällisesti suurinta vuonna 1897.⁶⁸ Djupsjön diagrammi herättääkin pohtimaan, olisiko Gallen-Kallelan maalausten määrä vastaavasti pienempi vuonna 1897. Kuten Taulukko 1 kertoo, taiteilija on maalannut 32 maalausta vuoden 1897 aikana – vain kolme maalausta vähemmän kuin keskimäärin. Teosten keskimääräinen pituus on puolestaan 42 cm ja leveys 39 cm, mikä vastaa muiden vuosien keskimääräistä kokoa. Voidaan siis todeta, että vaikka taiteilija teki aktiivisesti grafiikan teoksia vuonna 1897, myös saman vuoden maalausten määrä ja mitat ovat taiteilijan koko maalaustuotantoon suhteutettuna tyypillisiä.⁶⁹

Vertailemalla taiteilijan tuotantoa koskevia erilaisia tilastoja keskenään on mahdollista tehdä lisää mielenkiintoisia havaintoja. Esimerkiksi niinä vuosina, kun maalausten määrä on ollut pieni, teosten koko on ollut keskimääräistä suurempi – kuten vuosina 1912 ja 1907. Vuonna 1909 Gallen-Kallela tuotti poikkeuksellisen paljon teoksia, hieman yli 190 maalausta, joiden koko on puolestaan keskimääräistä pienempi eli noin 30 cm x 30 cm. Myös vuonna 1904 maalausten määrä on poikkeuksellisen suuri, mutta teokset eivät ole keskimääräistä pienempiä. Vuosilta 1921, 1927 ja 1931 ei ole tiedossa yhtään maalausta.

Luettelon päivittyessä tiedot taiteilijan maalausten lukumäärästä ja teosten fyysisistä ominaisuuksista tarkentuvat entisestään. Tilastojen analysointi ei sellaisenaan riitä antamaan vastauksia taiteilijan tuotantoa koskeviin kysymyksiin, mutta digitaalisten teknologioiden mahdollistamat määrälliset menetelmät tarjoavat taidehistorialliseen tutkimukseen hyödyllisiä työkaluja ja uudenlaisia tutkimuskysymyksiä.⁷⁰

Digitaaliseen muotoon liittyvät riskit

Painetun tiedon säilyttämistä määrittää vuosisatainen kokemus, mutta digitaalisen kulttuurin tallentamista koskevaa tutkimusta tarvitaan lisää. Digitointi ei

säilytä tietoa pysyvästi, sillä digitaalinen formaatti on haavoittuvainen ja riippuvainen materiaalisista olosuhteista.⁷¹ Digitaalista dataa täytyy myös suojella erilaisilta hakkerointi- ja tietoturvahyökkäyksiltä. Tämä koskee erityisesti tietokantoja, joihin on kerätty henkilötietoja tai muita sensitiivisiä tietoja.⁷² Digitaaliset projektit ovat usein myös kalliita toteuttaa; etenkin catalogue raisonné -luettelointihankkeet voivat kestää useita vuosia tai vuosikymmeniä.⁷³ Lisäksi verkkosivuston päivitys ja ylläpito maksavat julkaisemisen jälkeenkin.⁷⁴ Keskeinen kysymys on, mitä tapahtuu sitten, kun digitaalista julkaisua ei enää ylläpidetä tai päivitetä.

Verkkajulkaisut voivat vanheta hyvin nopeasti.⁷⁵ Yksi esimerkki luettelosta, jota ei ole päivitetty julkaisunsa jälkeen on *Gemini G.E.L. Online Catalogue Raisonné*, jota hallinnoi National Gallery of Art Washington (NGA). Luettelo julkaistiin vuonna 2001, ja sitä pidetään ensimmäisenä digitaalisena catalogue raisonnéna.⁷⁶ Se on myös esimerkki digitaalisesta luettelosta, joka näyttää 20 vuotta julkaisunsa jälkeen vanhanaikaiselta. Nordic Art Intelligence -säätiön hallitus on jo pohtinut, miten Gallen-Kallelan catalogue raisonnén tietoja päivitetään sen jälkeen, kun luetteloa ei enää aktiivisesti tehdä. Lisäksi on ratkaistava, miten luettelon tietojen säilyminen varmistetaan. Selkeää ratkaisua ongelmiin ei ole vielä löytynyt, joten aiheiden käsittelyä jatketaan.

Yhdysvalloissa digitaalisen kulttuurin säilyttämiseen liittyviä kysymyksiä ratkoo New York Art Resources Consortium (NYARC), joka aloitti digitaalisten taidehistoriallisten ja taiteen tutkimuksen lähteiden ja julkaisujen arkistointihankkeen vuonna 2014. NYARC on jo dokumentoinut useita digitaalisia catalogue raisonnéita, mukaan lukien Janbrueghlet.netin ja Cézannen luettelon. Hanke on kuitenkin osoittanut, että digitaalisten luetteloiden arkistointi ja tallentaminen on vaikeaa.⁷⁷

Uuden tutkimuksen myötä myös digitaaliset luettelot muuttuvat, kun teoksia lisätään teoksia tai poistetaan.⁷⁸ Jatkuvasti päivittyvä ja muuttuva sisältö saattaa hämmentää luettelon käyttäjiä ja vaikuttaa siihen, kuinka luotettavana tietolähteenä digitaalista julkaisua pidetään. Julkaisusta tulisi käydä ilmi, koska sitä on viimeksi päivitetty tai päivitetäänkö sitä aktiivisesti. Tällä hetkellä Navigating.art -alustan jokaisella teoskohtaisella sivulla on tieto sivun viimeisimmän päivityksen ajankohdasta. Luettelointialustaa on jatkossa mahdollista kehittää siten, että käyttäjä voisi tarkastella luettelointitietoihin kulloisenkin päivityksen yhteydessä tehtyjä muutoksia.⁷⁹

Digitaalisten luetteloiden isona ongelmana on julkaisun tietojen luotettavuuden varmistaminen, koska luettelot eivät käy läpi tieteellistä julkaisemis-

prosessia.⁸⁰ Usein catalogue raisonné -hankkeiden takana on hankkeesta vastaava asiantuntija-auktoriteetti, kuten esimerkiksi museo tai säätiö. Jotkut digitaaliset catalogue raisonnét on kuitenkin laadittu harrastuspohjalta. Harrastajien kokoamat luettelot voivat sisältää paljon vartenotettavaa mutta mahdollisesti myös virheellistä tietoa.⁸¹ Jokaiseen julkaisuun pitäisikin sisältyä esittely luettelosta, tietoa hankkeen taustasta ja luettelon tekijöistä. Lisäksi julkaisussa tulisi olla käyttöopas, eli ohjeistus siitä, mistä osista luettelo rakentuu ja miten siitä haetaan tietoa.

Teosten kuvat ovat keskeinen osa catalogue raisonnéta. Kuvien ja niiden oikeuksien saaminen voi kuitenkin olla hankalaa. Jos taiteilijan teoksia ei ole aikaisemmin juurikaan kuvattu, teosten kuvauttaminen on kallista ja aikaa vievää – tosin tämä koskee myös painettuja luetteloita.⁸² Edellä tarkastellut ongelmat ovat todennäköisesti vaikuttaneet siihen, miksi digitaaliset catalogue raisonnét eivät ole vielä syrjäyttäneet painettuja luetteloita. Esimerkiksi yksi Pohjoismaiden tuoreimmista catalogue raisonné -julkaisuista on Hilma af Klintin painettu luettelo, jonka neljä viimeistä osaa julkaistiin vuonna 2022.

Catalogue raisonné murroksessa

Kymmenen vuotta sitten Johanna Drucker esitti monia keskeisiä digitaalista taidehistoriaa koskevia kysymyksiä artikkelissaan *Is There a "Digital" Art History?*. Hänen mukaansa digitaalinen taidehistoria ei voi olla vain ”digitoitua taidehistoriaa”, jossa aineistoja tuodaan digitoituna verkkoon. Sen sijaan pitäisi kehittää uusia digitaalisia tekniikoita, jotka tarjoavat innovatiivisia ja hyödyllisiä näkökulmia taidehistorian tieteenalalle.⁸³ Viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana catalogue raisonné -julkaisut ovat kokeneet merkittävän murroksen, sillä yhä useampi luettelo on julkaistu digitaalisena painetun muodon sijaan.

Digitaalisuus on muuttanut catalogue raisonné -julkaisutyyppiä, vaikka painetut ja digitaaliset luettelot edelleen sisältävätkin samoja tietoja. Eroavaisuudet havainnollistuvat analysoimalla esimerkiksi Jan Brueghelin, Paul Cézannen, Paul Gauguinin, Nikolai Astrupin, Fitz Henry Lanen ja Akseli Gallen-Kallelan digitaalisia catalogue raisonnéita. Verkkojulkaisujen tarkastelu osoittaa, että Druckerin esittämä uhkakuva digitoitusta taidehistoriasta on jo ohitettu. Digitaaliset luettelot eivät ole enää PDF-tiedostoja, joita voi selata verkossa ikään kuin fyysisiä kirjoja, vaan päivittyviä tietoaaineistoja monimuotoisine sisältöineen, työkaluineen ja linkityksineen.

Digitaaliseen julkaisumuotoon liittyvissä ongelmissa ja riskeissä riittää vielä pohdittavaa. Hyödyt kuitenkin kannustavat siirtymään painetuista kirjoista verkkojulkaisuihin, ja useita digitaalisia luetteloita on jo saatavilla. Brueghelin, Cézannen, Gauguinin, Lanen ja Astrupin digitaaliset luettelot edustavat esimerkkejä onnistuneista hankkeista. Lisäksi lukuisia digitaalisia luettelointihankkeita on parhaillaan käynnissä, kuten Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke. Niiden tuloksena julkaistavat catalogue raisonnét tuottavat osaltaan uutta tietoa ja ajatuksia siitä, minkälainen työkalu digitaalinen luettelo – tai mitä digitaalinen taidehistoria – voi tulevaisuudessa olla.

Viitteet

- 1 Atwater 2012,186. Catalogue raisonné -julkaisutyypistä ks. myös Blondeau & Meaudre 2009, 5.
- 2 Collins Goodyear 2020, 436, Echeverría, 2016, 2.
- 3 Art & Architecture Thesaurus® Online 2021. Getty-säätiön Thesaurus of Art and Architecture (ATT) -sanaston mukaan catalogue raisonné tarkoittaa kattavaa, systemaattista ja kriittistä luetteloa yhden taiteilijan koko tunnetusta tuotannosta, kattavat tiedot jokaisesta teoksesta, mukaan lukien teoksen provenienssin.
- 4 Blondeau & Meaudre 2009, 5.
- 5 Mt., 5.
- 6 International Foundation for Art Research -yhdistyksen ylläpitämä asiasanasto koskien catalogue raisonnéita 1998–2023.
- 7 McClellan 1995/1996, 218.
- 8 Vakkari 2006, 29, 33.
- 9 McClellan 1995/1996, 218.
- 10 Mt., 218.
- 11 McClellan 1995/1996, 219; McClellan 1996, 439.
- 12 Bulckens 2015, 104.
- 13 Mt, 104.
- 14 Vakkari 2006, 10.
- 15 Vakkari 1998, 216.
- 16 International Foundation for Art Research -yhdistyksen ylläpitämä catalogue raisonné -tietokanta 1998–2023.
- 17 Mt.
- 18 Hintzen teoslista on nykyään nähtävillä myös Svenska Litteratursällskapetin verkkosivuilta kommentoituna versiona julkaisussa *Albert Edelfelts brev. Elektronisk brev- och konstutgåva*, utg. Maria Vainio Kurtakko & Henrika Tandefelt & Elisabeth Stubb 2014-.

- 19 Saarikivi 1948, 217.
- 20 Puokka 1949. Tämä Enckellin teosten luettelo on ollut pohjana Hanne Selkokarin ja Lene Wahlstenin (2021) toimittamalle digitaaliselle luettelolle *Magnus Enckell Kuvallinen teosluettelo – Bildförsedd verkförteckning – Illustrated catalogue*.
- 21 Drucker 2021, 5; Hejlskov Larsen 2022, 7; Collins Goodyear 2020, 438; Gabrielli 2015, 12.
- 22 Echeverría 2016, 2–3.
- 23 Getty-säätiön *Online Scholarly Catalogue Initiative* -hankkeen esittelysivu 2009–2017.
- 24 Gabrielli 2015, 42.
- 25 Gabrielli 2015, 42; Echeverría 2016, 3.
- 26 Honig 2014. Ks. lisää MediaWiki-alustasta Kanner 2014.
- 27 Honig 2021.
- 28 Vakkari 2006, 26. Näyttelyt tulivat selvemmin osaksi museoiden toimintaa 1800-luvulla. Vakkari 2006, 57.
- 29 Société Paul Cezanne (societe-cezanne.fr) ryhtyi hallinnoimaan julkaisua *The Painting, Watercolors and Drawings of Paul Cezanne kesäkuussa 2023*.” Julkaisussa taiteilijan nimi kirjoitetaan muodossa ”Paul Cezanne” ilman e-kirjaimen aksenttia.
- 30 PanOpticon 2023.
- 31 Feilchenfeldt, Warman & Nash 2023.
- 32 Mt.
- 33 Nordic Art Intelligence säätiön kotisivut 2023.
- 34 Navigating.art 2023.
- 35 Mt.
- 36 Wildenstein Plattner Institute, Inc., 2023. Vuoden 2023 loppuun mennessä WPI on avan-
nut yleisölle kolme digitaalista julkaisua. Gauguinin luettelon lisäksi WPI:n verkkosivuilla
ovat myös *Tom Wesselmann Digital Corpus* ja *Claude Monet: The Revised Catalogue Raisonné; The Pastels*.
- 37 Mt.
- 38 Gabrielli 2015, 44.
- 39 Feilchenfeldt, Warman & Nash 2023.
- 40 Wildenstein Plattner Institute, Inc., 2023.
- 41 Fitz Henry Lane Online 2023.
- 42 Mt.
- 43 Collins Goodyear 2020, 436.
- 44 Honig 2014, 6.
- 45 Honig 2021.
- 46 Mt.
- 47 Honig 2014, 2-5.
- 48 Hejlskov Larsen 2022, 6.
- 49 Honig 2014, 3.
- 50 Ks. myös Echeverría, 2016, 4.
- 51 Svenska litteratursällskapet i Finland 2020.
- 52 Mediatieteen professori Mauri Ylä-Kotola on kritisoinut uuden median käsitettä. Hänen
mukaansa uusi media on ideologinen käsite, joka painottaa liikaa eroavaisuuksia ja vähätte-
lee samankaltaisuuksia suhteessa vanhaan, ks. Ylä-Kotola ym. 2000, 35 ja Ylä-Kotola & Arai
2000, 31. Juhani Saarinen on myös analysoinut uuden median käsitettä pro gradu -tutkiel-

massaan. Saarisen mukaan Manovich sisällyttää uuden median käsitteen alle niin paljon, että sen määrittely on vaikeaa, ellei jopa mahdotonta. Tästä syystä voikin pohtia, onko edes mielekästä käyttää tällaista käsitettä. Ks. Saarinen 2007, 10.

53 Manovich 2001, 218–219; Manovich 2015, 88.

54 Wildenstein Plattner Institute, Inc., 2023.

55 Haugsbø 2022.

56 Mt.

57 Manovich 2012

58 Ylä-Kotola & Arai 2000, 38–39. Kuljeksijametafora palautuu ranskalaisen runoilijan ja esseistin Charles Baudelairen ajatteluun. Hän nosti flaneeraajan modernin kaupungin symboliksi.

59 Manovich 1999, 4.

60 Weiss 2023.

61 Drucker 2021, 80.

62 Manovich 1999, 4.

63 Drucker 2021, 4.

64 Mt., 26.

65 Mt, 80.

66 Leigh 2021.

67 Mt.

68 Djupsjö 2023, liite 1, 74.

69 Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke. Tulossa alkuvuodesta 2024.

70 Aiheesta on kirjoittanut esim. Drucker 2021, 5.

71 Drucker 2021, 9.

72 Mt., 48.

73 Mt., 4.

74 Atwater 2012, 193; Gabrielli 2015, 44; Honig 2014, 8.

75 Drucker 2021, 6.

76 Echeverría 2016, 2.

77 Mt., 14–15.

78 Atwater 2012, 197.

79 Weiss 2023.

80 Atwater 2012, 188; Echeverría 2016, 10.

81 Atwater 2012, 188.

82 Honig 2014, 7.

83 Drucker 2013, 5.

Lähdeluettelo

- Albert Edelfelts brev.* Elektronisk brev- och konstutgåva, utg. Maria Vainio Kurtakko & Henrika Tandefelt & Elisabeth Stubb, Svenska litteratursällskapet i Finland, 2014–2020 <https://edelfelt.sls.fi/> Viitattu 6.5.2023.
- Atwater, Emily 2012. The Changing Form of the Catalogue Raisonné: Hurdles of Transitioning from Print to Web. *Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America*, Vol. 31, 186–198. <https://doi.org/10.1086/668111>
- Bulckens, Koen 2015. A Brief History of Catalogue Raisonné. Teoksessa Lieneke Nijkamp, Koen Bulckens & Prisca Valkeneers (toim.) *Picturing Ludwig Burchard (1886–1960)*, 103–114. Brepols, Turnhout, London.
- Blondeau, Marc & Meaudre, Thierry 2009. *A.C.I.: Art Catalogue Index: Catalogues Raisonnés & Critical Catalogues of Artists 1780–2008*. Blondeau Fine Art Services, Geneva.
- Collins Goodyear, Anne 2020. The Art-Historical Catalogue in the Digital Era. Teoksessa Kahtryn Brown (toim.) *The Routledge Companion to Digital Humanities and Art History*. Routledge, New York.
- Djupsjö, Elias 2023. *Grafiken i skymundan av måleriet Receptionen av Akseli Gallen-Kallelas (1865–1931) grafik vid sekelskiftet 1900*. Konstvetenskap. Pro gradu. Åbo Akademi. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041436630>
- Drucker, Johanna 2013. Is There a "Digital" Art History? *Visual Resources*, Vol. 29, 5–13. <https://doi.org/10.1080/01973762.2013.761106>
- Drucker, Johanna 2021. *The Digital Humanities Coursebook: An Introduction to Digital Methods for Research and Scholarship*. Routledge, Abingdon & New York.
- Echeverría, Mollie 2016. The Online Catalogue Raisonné: Challenges of an Emerging Format. Lopputyö Pratt Institutien kurssille LIS-667 – Art Librarianship (Fall 2016). http://www.mollieecheverria.com/wp-content/uploads/2017/03/Echeverria_Mollie_LIS-667-Final_Project.pdf
- Feilchenfeldt, Walter, Jayne Warman, & David Nash. *The Paintings, Watercolors and Drawings of Paul Cezanne: An Online Catalogue*. <http://cezannecatalogue.com/> Viitattu 10.5.2023.
- Fitz Henry Lane Online*. Cape Ann Museum 2023. <http://fitzhenrylaneonline.org/homepage.php> Viitattu 29.5.2023.
- Gabrielli, Caroline 2015. Preparing the catalogue raisonné: A guideline for publishing online. *Art Libraries Journal*, Vol. 40, Iss. 2, 42–49. <https://doi.org/10.1017/S0307472200000201>
- Getty-säätiön *Online Scholarly Catalogue Initiative* -hankkeen esittelysivu 2009–2017. <https://www.getty.edu/projects/online-scholarly-catalogue-initiative> Viitattu 10.5.2023
- Haugsbø, Tove. *Nikolai Astrup Online Catalogue Raisonné*. Oslo/Bergen: Sparebankstiftelsen DNB og KODE Kunstmuseer og komponisthjem 2020–2022. <https://nikolai-astrup.no/enhttps://nikolai-astrup.no/> Viitattu 10.5.2023.
- Hejlskov Larsen, Ane 2021. Det ræsonnerede katalog i et analogt og digitalt perspekti: Introduktion. Teoksessa Hans Dam Christensen, Ane Hejlskov Larsen, Emilie Vinther Madsen, Sara Klinge Nielsen, Astrid Marie Hvorslev Svendsen & Lisbet Tarp (toim.) *Det ræsonnerede katalog i et analogt og digitalt perspektiv*. Passepartout—Skrifter for kunsthistorie. Årg. 23 Nr. 41, 5–18. <https://tidsskrift.dk/passepartout/article/view/130140/175905>
- Honig, Elizabeth Alice 2014. Art History and Access: The Catalogue Raisonné as Collaborative Research Site. NANO (New American Notes Online). <https://nanocrit.com/issues/issue5/art-history-and-access-catalogue-raisonne-collaborative-research-site>

- Honig, Elizabeth. *Jan Brueghel the Elder Complete Catalog*. 2014–2021. <http://janbrueghel.net/> Viitattu 20.5.2023.
- International Foundation for Art Research -yhdistyksen ylläpitämä catalogue raisonné -tietokanta. https://www.ifar.org/cat_rais.php. Viitattu 6.5.2023.
- International Foundation for Art Research -yhdistyksen kotisivut 1998- 2023. <https://www.ifar.org/> Viitattu 10.10.2023.
- International Foundation for Art Research, Catalogue Raisonné Glossary 1998-2023. https://www.ifar.org/cr_glossary.php Viitattu 6.5.2023.
- Kanner, Antti 2014. Wikimedia, Wikipedia ja MediaWiki. Tieteen termipankin blogisivusto 19.2.2014. <https://blogs.helsinki.fi/tieteentermipankki/2014/02/19/wikimedia-wikipedia-ja-mediawiki/> Viitattu 14.05.2023.
- Leigh, Allison 2023. Using Digital Art History to Reassess to Catalogue Raisonné: The Case of Edouard Manet, 27.5.2021. Esitelmä oli osa Oxfordin yliopiston järjestämää seminaarisarjaa *New Directions in Digital Visual Studies: (en)coding Heritage Seminar Series*. <https://www.torch.ox.ac.uk/using-digital-art-history-to-reassess-the-catalogue-raisonne-the-case-of-edouard-manet-prof.-a.-leig> Viitattu 27.5.2023.
- Magnus Enckell Kuvallinen teosluettelo – Bildförsedd verkförteckning – Illustrated catalogue. Hanne Selkoki & Lene Wahlsten (toim.) Helsinki: Kansallisgalleria / Ateneumin taidemuseo. https://research.fng.fi/wp-content/uploads/2021/01/Magnus_Enckell_Illustrated_Catalogue.pdf
- Manovich, Lev 2012. Data Stream, Database, Timeline. Software Studies Initiative. <http://lab.softwarestudies.com/2012/10/data-stream-database-timeline-new.html> Viitattu 20.10.2023
- Manovich, Lev 1999. Database as Symbolic Form. *Convergence*, Vol. 5, Issue 2, 80–99. http://manovich.net/content/04-projects/022-database-as-a-symbolic-form/19_article_1998.pdf
- Manovich, Lev 2001. *The Language of New Media*. MIT Press, Cambridge.
- McClellan, Andrew 1995/1996. Edme Gersaint and the Marketing of Art in Eighteenth-Century Paris. *Eighteenth-Century Studies*, Vol. 29, No. 2, 218–222. <https://www.jstor.org/stable/30053285>
- McClellan, Andrew 1996. Watteau's Dealer: Gersaint and the Marketing of Art in Eighteenth-Century Paris. *The Art Bulletin*, Vol. 78, No. 3, 439–453. <https://doi.org/10.2307/3046194>
- Navigating.art -ohjelmistoyhtiön kotisivut 2023. <https://navigating.art/> Viitattu 16.6.2023.
- Nordic Art Intelligence -säätiön kotisivut 2023. <https://fi.nordicartintelligence.org/> Viitattu 15.5.2023.
- Nordic Art Intelligence sr. Akseli Gallen-Kallelan catalogue raisonné -hanke. Tulossa alkuvuodesta 2024.
- PanOpticon-ohjelmistoyhtiön kotisivut 2023. <https://www.panopticondesign.net/> Viitattu 10.10.2023.
- Puokka, Jaakko 1949. *Magnus Enckell: ihminen ja taiteilija*. Otava, Helsinki.
- Saarikivi, Sakari 1948. *Hugo Simberg – elämä ja tuotanto*. WSOY, Porvoo.
- Saarinen, Juhani 2007. Elämyksiä etsimässä: Colorsin verkkojulkaisut välineen ja tarinan näkökulmista. Tiedotusoppi. Pro gradu. Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-16707>
- Svenska litteratursällskapet in lehdistöiedote 6.3.2020. <https://www.sls.fi/fi/tekoaly-muunsi-albert-edelfeltin-kirjeet-helposti-luettavaan-ja-haettavaan-muotoon> Viitattu 16.10.2023.
- The Getty Research Institute. Getty Art & Architecture Thesaurus® Online 2021. <http://vocab.getty.edu/page/aat/300026061> Viitattu 13.06.2023.
- Vakkari, Johanna 1998. Taideteosten attribuointi. Teoksessa Arja Elovirta (toim.) *Katseen rajat: taidehistorian metodologiaa*, 216–227. Helsingin yliopisto. Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus.
- Vakkari, Johanna 2006. *Lähde ja silmä*. Yliopistopaino, Helsinki.

- Weiß, Lisa 2023. More Than Just a Database: The Endless Possibilities of Digital Catalogues Raisonnés. *Panorama: Journal of the Association of Historians of American Art* 9, no. 1 (Spring 2023) <https://doi.org/10.24926/24716839.17157>
- Wildenstein Plattner Institute, Inc., ed. Gauguin: Catalogue Raisonné of the Paintings, 1891–1903. Texts by Richard R. Brettell and Elpida Vouitsis. Research by Françoise Maronni, Evgenia Kuzmina, and Jennifer Gimblett. <https://digitalprojects.wpi.art/artworks/gauguin/introduction> Viitattu 10.5.2023.
- Ylä-Kotola, Mauri, Juha Suoranta, Sam Inkinen & Jari Rinne (toim.) 2000. *The Integrated Media Machine: A Theoretical Framework*. Edita, Helsinki.
- Ylä-Kotola, Mauri & Mehdi Arai 2000. *Uusmediatieteen perusteet*. Edita, Helsinki.

Sammandrag

En digital catalogue raisonné: Nya perspektiv till studiet av en konstnärs alster

Catalogue raisonnéer är traditionella verktyg inom konsthistorisk forskning. Hittills har många catalogue raisonnéer publicerats i digitalt format och dessutom utarbetas ett flertal nya digitala catalogue raisonnéer. Artikeln utreder hur digitaliseringen förändrat catalogue raisonnén. Hur skiljer sig digitala catalogue raisonnéer från de tryckta? Artikeln fokuserar på några framstående digitala catalogue raisonnéer från de senaste årtiondena och det pågående projektet Akseli Gallen-Kallela Catalogue Raisonné of Paintings.

Digitala och tryckta catalogue raisonnéer har samma grundstruktur. Katalogerna innehåller beskrivningar och bilder av varje konstverk. Dessutom hör proveniens, utställningshistorik och bibliografi till catalogue raisonnéer. Till skillnad från de digitala catalogue raisonnéerna brukar de tryckta vanligtvis innehålla en biografi om konstnären. I de digitala katalogerna har den ofta ersatts av vetenskapliga artiklar eller en tidslinje över konstnärens liv. Digitala catalogue raisonnéer kan innehålla en enorm mängd information – mycket mer än ett tryckt verk. Eftersom de digitala plattformarna inte har begränsningar för sidantal kan även arkivmaterial – till exempel historiska fotografier, brev, och kritik – tas med. Hyperlänkar kan leda till olika museer, biblioteks och arkivs databaser.

Att navigera i de digitala katalogerna är enkelt. Filter, taggar och ämnesord säkerställer snabb informationsökning. Det digitala formatet gör det möjligt att uppdatera katalogen även efter publiceringen. Digitala catalogue raisonnéer är mer tillgängliga för allmänheten än de tryckta, eftersom de digitala katalogerna vanligtvis kan läsas gratis på nätet. Den digitala katalogen erbjuder nya forskningsmöjligheter. Vissa digitala kataloger har införlivat digitala verktyg. Dessutom, kan digitala catalogue raisonnéer användas som utgångspunkt i kvantitativ forskning.

Ämnesord: catalogue raisonné, digital humaniora, databaser, verkskataloger, proveniensforskning, Akseli Gallen-Kallela

Abstract

The digital catalogue raisonné: New perspectives for studying the works of an artist

Catalogues raisonnés are traditional tools in art historical research. To date, numerous digital catalogues have been published and many are in preparation. How has digitalization changed the catalogue raisonné? What are the differences between digital and printed catalogue raisonné? This article focuses on a few prominent online catalogues raisonnés published from 2010s onwards and the Akseli Gallen-Kallela Catalogue Raisonné of Paintings project that is under preparation.

The online catalogues raisonnés have the same structures as the printed ones. The catalogue lists the basic information of the work and an image, provenance, expography and selected bibliography. There are also differences between the publishing formats. Printed catalogues raisonnés are usually published with a biography of the artist. The digital catalogues raisonnés do not have extensive biography, but sometimes there is a scholarly essay or a timeline of the life of the artist. Digital catalogues raisonnés can contain a vast amount of information – much more than a printed book. Because the online platform has no page limit, it is possible to add several images and large amounts of digitized material: photographs, letters, and exhibition catalogues. Hyperlinks can lead to external sites, such as databases of museums, libraries, and archives.

Navigation in the digital catalogue is effortless. Filters, tags, and keyword searches ensure that it is easy to find the data from the catalogue. Digitality makes it possible to update the information in the catalogue even after publication. The digital catalogue is more accessible to the public than the printed format, as they are usually available online for free. The digital catalogue raisonné offers new research opportunities. Some digital catalogues have incorporated digital tools. Moreover, the digital catalogue can be used as a research tool in quantitative research.

Keywords: catalogue raisonné, digital humanities, databases, catalogues of works, provenience research, Akseli Gallen-Kallela

Kirjoittaja | Författaren

Irene Riihimäki (FM) työskentelee tutkijana Nordic Art Intelligence -säätiön hankkeessa Akseli Gallen-Kallela catalogue raisonné project. Riihimäki on valmistunut Helsingin yliopistosta pääaineenaan taidehistoria.

Irene Riihimäki (FM) jobbar som forskare i Nordic Art Intelligence stiftelsens projekt Akseli Gallen-Kallela catalogue raisonné project. Riihimäki har tagit magisterexamen i konsthistoria vid Helsingfors universitet.